

สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

โครงการ : การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรมหลัก : พัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์

กิจกรรมรอง : ผลิตสัตว์พันธุ์ดี (กระบือพื้นเมือง)

1. หลักการและเหตุผล

ภารกิจหลักประการหนึ่งของกรมปศุสัตว์ คือ การพัฒนาพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ เพื่อให้ได้สายพันธุ์อันมีลักษณะที่ให้ผลผลิตสูงสามารถดำรงชีพได้ดีในสภาพแวดล้อมของประเทศไทย สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้ทำการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์สัตว์เป็นเวลานาน ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านอนุพันธุศาสตร์ (Molecular Genetics) มีความเจริญก้าวหน้าไปมากและสามารถนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อการคัดเลือกและการพัฒนาสายพันธุ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว ส่งผลให้กรมปศุสัตว์พัฒนาสายพันธุ์ที่ดี และตรงตามวัตถุประสงค์การปรับปรุงพันธุ์ที่กำหนด

การปรับปรุงพันธุ์สัตว์และการกระจายพันธุ์กรรมสัตว์พันธุ์ดีนั้น ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์สัตว์ไปพร้อมกัน โดยเฉพาะการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจของประเทศเพื่อผลิตสัตว์พันธุ์ดีกระจายพันธุ์สนับสนุนเกษตรกร การวิจัยและการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์สัตว์นั้น ต้องศึกษาวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้พันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพให้ผลผลิตสูงเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศ และเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา จึงต้องดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาพันธุ์สัตว์ในระดับเกษตรกรด้วย แนวทางการพัฒนาพันธุ์สัตว์โดยวิธีการทดสอบสมรรถภาพการเจริญเติบโตและประเมินค่าพันธุ์กรรมกระบือ ตลอดจนศึกษาวิจัยและด้านอนุพันธุศาสตร์ เพื่อรวบรวมพันธุ์กรรมที่ดีไว้ปรับปรุงพันธุ์สัตว์และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต จากนั้นจึงกระจายพันธุ์ให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงในสภาพฟาร์มต่อไป จึงเป็นแนวทางการพัฒนาพันธุ์กรรมที่ดีของสัตว์ไว้เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อพัฒนาปรับปรุงพันธุ์กระบือของประเทศให้มีพันธุ์กรรมที่สูงขึ้นและทัดเทียมกับต่างประเทศ
- 2.2 เพื่อสร้างฝูงกระบือปลักทดแทนและฝูงกระบือปลักยอดเยี่ยมเป็นฝูงหลักของประเทศและเป็นฝูงที่ปราศจากโรคติดต่อที่สำคัญ
- 2.3 เพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกระบือและการจัดการฟาร์ม
- 2.4 เพื่อดำเนินการศึกษาวิจัยการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การจัดการฟาร์มและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ การจัดการฟาร์มที่เหมาะสม

ในการผลิต ให้กับเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์และเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือทั่วไป

2.5 เพื่อคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์กระบือที่มีความสมบูรณ์พันธุ์สูงและมีลักษณะการเจริญเติบโตที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อม สามารถเพิ่มรายได้ของเกษตรกรรายย่อยอย่างยั่งยืน

2.6 ดำเนินการกระจายสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกรในรูปแบบของเกษตรกรฟาร์มเครือข่ายปรับปรุงพันธุ์และกระจายพันธุ์สัตว์

2.7 ดำเนินการอนุรักษ์ พัฒนาแหล่งพันธุกรรมสัตว์พื้นเมือง เพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

3. ผลผลิต (Output)

ในปี 2562-2565 จะได้กระบือพันธุ์ดีดังนี้ พ่อพันธุ์ จำนวน 19-24 ตัว แม่พันธุ์ จำนวน 385-500 ตัว ขนาดอื่น 135-150 ตัว ลูกกระบือ จำนวน 231-300 ตัว รวมทั้งสิ้น 770-974 ตัว ที่จะทำให้กรมปศุสัตว์มีกระบือพื้นเมืองพันธุ์ดีไว้ขยายพันธุ์และสนับสนุนสู่เกษตรกรรายย่อยและกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรต่อไป

4. ผลลัพธ์ (Outcome)

4.1 ปรับปรุงพันธุ์กระบือพื้นเมืองเพื่อผลิตกระบือพ่อพันธุ์ยอดเยี่ยมทดแทนและกระจายพันธุ์กรรมยอดเยี่ยม โดยเลี้ยงกระบือพ่อพันธุ์ยอดเยี่ยมเพื่อคัดเลือกเป็นพ่อพันธุ์ยอดเยี่ยมและแม่พันธุ์ยอดเยี่ยมทดแทนในฝูงยอดเยี่ยมปีละ 20-50 ตัว โดยมีกลุ่มแม่พันธุ์ยอดเยี่ยมเพื่อผลิตพ่อยอดเยี่ยมทดแทนปีละ 150-220 แม่ และกลุ่มแม่พันธุ์ดีเพื่อผลิตแม่กระบือพันธุ์ดี ปีละ 200-300 แม่ โดยมีอัตราการเกิดเฉลี่ย 60 % ของจำนวนแม่พันธุ์

4.2 สามารถกระจายพันธุ์กระบือเพศผู้พันธุ์ดีจากฝูงกระบือยอดเยี่ยมและฝูงผลิตกระบือพันธุ์ดีเป็นพ่อกระบือพันธุ์ดีพัฒนากระบือของประเทศปีละไม่ต่ำกว่าปีละ 50-70 ตัว โดยกระจายพันธุ์ในรูปแบบของเกษตรกรฟาร์มเครือข่ายเพื่อการปรับปรุงพันธุ์ จำนวน 48 ฟาร์ม กลุ่มเกษตรกรภายใต้ธนาคารโคกระบือตามพระราชดำริปีละ 60 กลุ่ม และกลุ่มเกษตรกรภายใต้นโยบายจังหวัด คิดเป็นกระบือแม่พันธุ์ที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์ปีละไม่ต่ำกว่า 5,000-7,200 ตัว คิดเป็นลูกกระบือที่เกิดจากพ่อคุณภาพดีปีละไม่ต่ำกว่า 2,500-3,500 ตัว

4.3 กระบือเพศผู้พันธุ์ดีจากฝูงกระบือยอดเยี่ยมสามารถผลิตน้ำเชื้อเพื่อพัฒนาพันธุ์กระบือในระดับเกษตรกรทั่วไปปีละ 15 ตัว ตัวละปีละ 5,000 โด๊ส คิดเป็น 75,000 โด๊สต่อปี จะมีแม่กระบือได้รับการพัฒนาพันธุ์จากกระบือฝูงยอดเยี่ยม จำนวน 30,000 แม่

5. ตัวชี้วัด

5.1 อัตราการตกลูก เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 60 %

5.2 ช่วงห่างการให้ลูก เฉลี่ยไม่มากกว่า 500 วัน

5.3 อายุเมื่อให้ลูกตัวแรก เฉลี่ยไม่มากกว่า 3.8 ปี

5.4 อัตราการเจริญเติบโตต่อวัน แรกเกิดถึงหย่านม เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 500 กรัม/วัน

5.5 อัตราการเจริญเติบโตต่อวัน หย่านม – 2 ปี เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 300 กรัม/วัน

6. ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานโดยละเอียด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง :

6.1 กอง / สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์

ขั้นตอน

1. ผลิตลูกกระบือพันธุ์ดี กระจายสู่เกษตรกรเครือข่าย และเกษตรกรทั่วไป
2. ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
3. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์มและการจัดเก็บข้อมูลกระบือแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร

วิธีการปฏิบัติงาน

1. วางแผนปรับปรุงพันธุ์ ผลิต ทดสอบและคัดเลือกสัตว์ตามแผนที่กำหนดไว้
2. ดำเนินการจัดการฟาร์มและกำกับดูแลความแม่นยำในการปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติที่ดี เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
3. ศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน
4. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์มและการจัดเก็บข้อมูลโคนมแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร

6.2 หน่วยปฏิบัติ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด / ศูนย์ฯ / สถานีฯ / ตำบล)

1. ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ
2. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์บุรีรัมย์
3. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครพนม
4. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์อุทัยธานี
5. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์นครศรีธรรมราช

7. แผนภูมิความเชื่อมโยงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน

